

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Beiratkozás és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

Beiratkozás kifizetés visszafizetés
 vagy megfizetésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Az igazi Magyarország.

Gazdanapok voltak Budapesten, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége tartotta meg rendes évi közgyűlését a Köztelek ősi termeiben, melyekbe a modern gazdasági fejlődés belevitte az új idők zsongító fuvalmát. Mind a két szervezet közgyűlése természetesen illeszkedik bele ennek az országnak az idők és viszonyok követelte alakulási folyamataiba.

A doktrinerek, ott a Nyugat vidékein és a Kelet tájékain abban a meggyőződésben vannak, hogy ennek az országnak a merkantilizálása és átmenet nélkül való indusztrizálása az ország boldogulása. Ezzel szemben a magyar mezőgazdaság küzdő bajnokai azt hangoztatják, hogy itt tulajdonképpen ma csak egy nagy indusztria van és ez a magyar mezőgazdaság s ezt kell lábraállítani, hogy egy igazán megerősödött nemzeti termelési ág kitermeszthesse magából az összes produktív elemeket, táplálván első sorban az ő meglapult fizetőképességével a többi.

Mert igen természetesen tüzte ki a magyar gazdasági élet mai jogosult érdekképviselete a jövődől haladás póznáit, ezért hirdettek a két gyűlésen harmóniát

az összes kereseti ágak között. Ennek a harmóniának volt a szónoka gróf Károlyi Mihály, az Omge elnöke, ez a vezérmotívum vonult végig az egész tárgyaláson, amelyek körülbelül magukban foglalták ennek az országnak az egész gazdasági programját.

És a magyar nemzet minden becsületese fia, aki érzékkel viseltetik nemcsak fájának, hanem a nemzetiségi konglomerátum összes részeinek boldogulása iránt, szíves örömmel fogadhatja a magyar gazdatársadalom megnyilatkozását minden irányban, mert a Köztelek falai között meleg szívvvel, igazi jóakarattal ápolták ennek az országnak az összes kérdéseit, melyek összefüggnek az igazi nemzeti boldogulással.

Messze hangzott innen gróf Tisza István szava, amely a gróf Széchenyi István emlékezetét szentelvén meg állambölcseleti és igazi magyar érzéssel megmutatta, hogy anyagi erő és gazdasági boldogulás nélkül hiábavalók a magas aspirációk, megülepszik ennek az országnak a gróf Károlyi Sándor emlékezetének felújítása, amely Mezőssy Béla plasztikus kidomborításával oda volt állítva, hogy ennek a nagy férfunak a példája és tanítása szerint éljen a magyar, ha országának a boldogulását igazán előbbre akarja vinni.

A legjellemzőbb annak a társaságnak a megnyilatkozásában, amely egész Magyarországot mutatta be, hogy ott egyetlen egy támadó hang nem hallatszott el más kereseti osztályok ellenében. Amíg széles ebben az országban nincs egy kis lokális gyülekezet, amely más kereseti ágak előbbre vitelének az örve alatt telepszik egybe, a magyar gazda, a földbirtokos állitódik pellengérré, mintha az kirabolná honfitársait és élne a munkásnak az izzó verejtékéből, addig ez a testület, amely végre is az igazi Magyarországot mutatja, nem tett egyebet, mint előtárta az ő igaz szívből és igazi magyar elméből fakadó tanítását arra nézve, hogy miként kell irányítani a termelést, miként kell berendezni a termelő és fogyasztó között az érintkezést, hogy a harmadik, az illetéktelen faktor a kettőt a maga önző céljaira ki ne zsákmányolja.

A fővárosban a lefolyt gazdanapok nem mulhattak el nyom nélkül ennek az országnak a köztudatában. Amikor mindenféle lármás elem a maga képzelte igazságainak a kierőszakolására fellármázta a fővárost, kirándul a vidékre és az ottani közvéleménybe oltatja bele a hamis teóriák veszedelmes anyagát, a sajtónak megtévesztett orgánumaiban rak fészket, amikor a nyilvánosságnak min-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Miképen a mennyekben...

Egyszer egy kicsiny országra hatalmas szomszédja fegyverrel támadt. Az ország kicsiny volt ugyan, de lakosai bátrak és hazaszeretők. Hamarosan összetoborzották a védő sereget és az asszonyok maguk küldték háboruba a férjüket, anyák a gyermeküket, menyasszonyok a vőlegényüket. A gyermek első költ tanulmányai mellől és a szülői háztól, az öreg elvetve betegséget, aggodalmat, ment megmenteni a hön szeretett hazát. Rövid idő alatt lángban és vérben állott a kis ország és sok asszony viselt gyászt. De panaszt, siránkozást azért nem lehetett hallani. Ha jajszó futott végig a kicsiny országon az nem az elesetteknek, de az imádott, féltett hazának szólt.

Ebben az időben élt egy fiatal, jó erőben levő, sok pénzzel rendelkező ember az országban. És ez nem áldozta fel kincseit, mint a többiek, nem vitte harcra fiatal, izmos karjait, hanem hidegen, okoskodva azt mondta:

— A mi országunk népe kevés az ellenséggel szemben.

Mire azt felelték neki megvetéssel az otthonmaradt asszonyok:

— De van bennük bátorság ezerszer annyi, mint a parancsszóra hadakozóknak, mert ők hazájukat védik.

— Lehet bátorságuk, ha az ellenek majd

segítségére jönnek még hatalmasabb emberek, még sokkal nagyobb számmal. A sors kockája el van vetve, balgák, hogy annyi vért és életet pazarolnak el. Inkább hajítottak volna fejet és élének tovább csendesen.

— És a hazát, a hazát, te ember, veszni hagyják? — kiáltottak reá hevesen. Egymás szemébe nézhetek volna — s szegény nélkül, saját telkükbe tekinthettek volna a mélyen megalázó tudattal, hogy hazájukat, ezt a földet, melyen születtek, melyen élnek, melyben pihenni fognak, melynek nyelvét beszélik és levegőjét szívják, nyugodtan, egy védő mozdulat nélkül hagyták át másnak és ők mint leigázott országnak rab emberei élnek tovább.

— Eh, minek az a nagy indulat — vágott szavukba az ember. — Hát nem mindegy-e, hogy ki parancsol nekik, kinek engedelmessékednek, hogy a föld, melyet megdolgognak szabad hazájuk-e, vagy hűbér tartomány. A különbség csak az eszmében van, de a tartalom marad a régi. A hivatalnok csak úgy iróasztala előtt ül, a kereskedő csak úgy tovább árul, a földműves csak úgy szántja tovább földjét, az emberek csak úgy születnek és halnak meg, mintha szabad hazában, saját akaratukból választott és mindenki által szeretett fejedelem ülne a trónon.

Az asszonyok megvetéssel és undorral fordultak el tőle, de egy, a legindulatosabb, még sem bírta megállani, hogy oda ne kiáltja neki:

— Vajjon mely hazának vagy a szülőtte, hogy a legszentebb érzésről így mersz beszélni? Te soha sem érezted szívedet hango-

san dobogni a »szabadság« szó hallatára? Te soha sem érezted mit tesz az, szabad hazában szabadnak lenni? Ember! Van Istennek ennél boldogítóbb, nemesebb, szebb adománya? Mit fog érezni az ilyen mint te, ha veszni látja azt, a mért egy egész országnak hull a vére, könnye?

— Megvárom a míg lecsendesedik minden és akkor...

— És azt hiszed, hogy lehet csendes, ülhet nyugodtan, bántó gondolatok nélkül a rab haza megláncolt fia? Hogy térden, fejet tud majd hajlani az előtt, ki rá rakta a láncokat? Hogy tudná szívni a levegőt, mely egykor éltető volt és balzsamos, most pedig fojt?

— Akkor menjen más országba, keressen új hazát. Ezt az üzemzavart magam sem szeretem és minthogy itt kockáztassam vagyonomat és életemet, inkább mástélek megyek. Az nagyon mindegy úgy is, hogy hol él az ember, mert nyelv, emberek, hegyek, völgyek, vizek úgy is mindenütt vannak.

És úgy is tett. Más hazába költözött, hol nyugodtan élt tovább. Mikor már több év elmult és a szegény leigázott, szomorú ország úgy tett, mintha végkép lecsendesült volna, kíváncsi volt megnézni az otthagyt embereket, megváltozott viszonyokat. Utrakelt és a legelső, kivel találkozott, egy béna ember volt, ki a csatában lábát vesztette el.

— Látod — szót hozzá okoskodva, — ha nem mégysz a harcra és nyugodtan folytatod tovább üzletedet, ma igazán gazdag és ép ember lennél.

— Es elkertülém embertársaim tekintetét.

den eszközével nyílt háboru indul! a magyar földbirtokosság ellen, akkor nagyon kellett a gazda napokban megnyilatkozott hatalmas manifesztáció. Végre le kellett ezekkel az elemekkel számolni. És a leszámolás nem történt zajos kivégzéssel. Még csak egy izgatott hang sem hallatszott el azokon a gyűléseken, a melyeken a magyar gazdatársadalom vezérei megmutatták az országnak, hogy hol az igazság.

Ha a fővárosnak és az annak képe alakult nagyobb emporiumoknak egész idegen nevelésű tömegei még kétségben maradtak volna némely tétel iránt, a vidéknek a gazdanapok tárgyalásai tele igazsággal és meggyőző erővel megmutatták, hogy a magyar gazdatársadalomnak igaza van minden kérdésben és teljesen hiábavaló volt meghordozni a véres kardot ez osztály ellen, a mely sem most, sem máskor nem akart a gazdasági téren egyebet, mint a becsületes és lehető existenciát a földből, a ráfordított munka és az abban fekvő tőke tisztességes hozadékát.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 15.

Berzeviczy Albert elnök negyed 11 óra után megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének a felolvasása és hitelesítése után

Wickenburg Márk gróf a pénzügyi bizottság jelentését olvassa fel az *Osztrák és Magyar Bank szabadalmának* és az érme és pénzrendszer szerződésének meghosszabbításáról.

A Ház kinyomatását és szétosztását határozta el.

Haydin Imre a közigazgatási bizottságnak a Szerbiával való utlevélkényszer megszüntetését jelenti be.

Es futnék a saját lelkem szava elől. Mi ez az áldozat? Bár egész életemet áldozatul hozhatam volna a hazámért. Oh, milyen boldog és dicső halál lett volna.

Es könyek jöttek a nagy, erős ember szemébe, amint folytatta: — Csak egy fáj mindnyájunknak, hogy a mért annyit küzdöttünk, annyi véres csatát megharcoltunk, annyi kérés fohászt sohajtottunk el, azt elvesztettük. Nem bírom, én az erős férfi nem bírom el az életet evvel a tudattal.

— Jöjj más országba, hol új életet kezdhetsz, hol még az a kívánt szabadság is megvolt.

Es elhagyjam hazámat most, mikor a jólétben és szabadságban itt éltem? Meghaljak idegen földön és ne az édes anyaföld torkán be?

Az ember megfordult és visszament hazájába, az ujja, mert mint mondá, itt még mindig idioták laknak.

Sokáig élt még azután és lelke egy percre sem érezte a honvágyat, szíve egyszer sem dobbant meg a hazaszeretettől. Mikor meghalt, lelke bátran ment az Ur elé s mikor a mellőle elhúzódó lelkeket látta, életében megszokott merészsége. Ő tett kérdést e miatt. Az Ur pedig felelt:

— Elhúzódna mellőled, mert nagy vétke van. Bűnöd retentő és példa nem igen akad rá. Te nem szeretted a hazádat. Az a gyermek, ki hálátlan szüleihez, ki meggyilkolja saját vérére, ki nem mozdítja kezét a vergődő segítségére, ki a szenvedőnek nem nyújt egy pohár vizet, ki meglopja a legnyomorultabb szegényt, nem vétkezik összevételé annyi, mint

A Ház kinyomatását és szétosztását határozta el.

Rátértek ezután a *bitumenekről és kálisókról* szóló törvényjavaslat részletes tárgyalására.

A 21-ik § nál

Mayer Ödön szólal fel elsőnek és kijelenti, hogy az ipari érdekek szemelőtt tartása végett módosítást nyújt be. Helytelen az, hogy minden kérdés egyoldalulag lesz megbíráva, rendszeren osztályérdekek érvényesülnek. Pedig a mezőgazdák is érdekük, hogy a közelökben az ipar fejlődjék.

Lukács László pénzügyminiszter: Az eddig benyújtott módosításoknak az elejtését kéri.

Kenedi Géza előadó egy módosítást nyújt be.

Elnök és **Ugron** Gábor a házszabályokhoz szóltak.

A Ház az előadó módosítását elfogadja.

A 22-ik § t

Károlyi Mihály gróf felszólalása után elfogadják.

Kenedi Géza előadó módosításai után az összes szakaszokat elfogadják.

Rátértek a *kálisókról* szóló törvényjavaslat részletes tárgyalására.

A címmel és az első szakasznál **Ilosvay** Lajos módosítást nyújt be.

A Ház **Kenedi** Géza előadó felszólalása után Ilosvay Lajos módosítását fogadja el.

A többi szakaszokat azután **Kenedi** előadó módosításával elfogadják.

Elnök jelenti, hogy a javaslat harmadszori felolvasását a legközelebbi ülésre halassza.

Haydin Imre: *Zenta és Nagykanizsa* városok törvényhatósági jog megadása iránti kérvényeit ismerteti.

Mikosevics Kanut kéri a javaslat elfogadását.

A Ház elfogadja.

Kérvények.

Jankovics Béla: Több városnak és megyének az olasz bor beözönlésének meggátolására alkalmas szerződés tárgyában benyújtott kérvényeit ismerteti.

A Ház tudomásul veszi és elfogadja!

Kenedi Géza jelentést tesz Csávósy Béla a képviselőház volt házagnya ellen indított perben.

te, mert te ezt mind megtetted a hazáddal szemben. Hogy kívánja a mennyek országát az, ki a saját országát eltaszította magától? Nem gondoltad te meg, hogy a milyen mértékkel dolgozol te a földön, úgy mérnek neked a mennyben? S mivel a földön mindegy volt, hogy életed hol éled le, s oly könnyen változtattál hazát, lelked is bolyongjon a végtelen űrben mindig, ne találj meg a boldog megállapodást. Vándorolj mindig új és új hazába te, ki előtt nem volt semmi értéke a hazavárással szeretetének.

Összetörve vánszorgott ki a lélek a mennyekből, megkezdeni bolyongását. A kapuban azonban megállította valami diadalmas, ünneplő zsolozsma és a trón számolya előtt angyaloktól körülvéve látta állani a béna katonát, kinek az Ur szelid jósággal mondá éppen:

— Ember voltál te is, s mint ilyenek, voltak gyarlóságad. De ezzel szemben volt egy óriási erényed, mely megtisztit minden bűnöd től és felel a mennyek országába. Őszintén, igazán, szívből szeretted a hazádat, érte sokszor kockára tetted életedet, sebeket is kaptál. Es bajában még jobban szeretted, béna tagjaidal is csak néki szolgáltál, érte éltél. Aki ilyen önzetlen érzéssel tudta szívének melegével körül venni szent és áldott földjét, megérdemli a mennyek országát és elhagyott hazájában örök dicsőséget tetteinek, mert az ilyen embert egyformán jutalmazandónak tartjuk s miképpen a mennyekben, azonképpen a földön is.

Boér Margit.

A Ház tudomásul vette.

Szupics Dezső a számvizsgáló bizottság jelentését ismerteti, melyet a Ház tudomásul vesz.

Dobiesky Sándor jelentést tesz az Alföldi első gazdasági vasut részvénytársaság vasutvonalaira kiadott engedélyokiratoknak és függelékeinek egyesítéséről a kereskedelemügyi miniszter javaslatáról és a hajdusámson-nyirbátori vasut engedélyezéséről, a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatáról.

A Ház elfogadja a javaslatot.

Hegedüs Kálmán az iparfelügyelők jelentését ismerteti.

Földes Béla: A kazánfelügyelőknek a kazán vizsgálata alól való felmentését kéri. Kéri a kereskedelemügyi minisztert, hogy törvényjavaslatot készítsen elő, mely megakadályozza kis gyermekeknek gyárban való alkalmazását.

A vasárnapi munkaszünet.

Huszár Károly javaslatot nyújt be a vasárnapi munkaszünet behozatala ügyében.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter válaszolt az elhangzott beszédekre és kijelentette, hogy iparkodni fog a felmerült kérdéseket úgy megoldani, hogy az ipar érdekeinek teljesen megfeleljen.

A Ház ezután a jelentést tudomásul vette.

Elnök 10 percre felüggeszti az ülést.

Szünet után

Hegedüs Kálmán előadása után elfogadták a munkásbalet-biztosítási viszonyosság iránt Olaszországgal kötött egyezmény becikkelyezéséről szóló javaslatot.

Majd a foszfortilalomról szóló javaslatot tárgyalták.

A következő rész a fehér és sárga foszfor használatának a gyutagártásból való kizárására vonatkozó javaslat, melyet szintén **Hegedüs** Károly ismertetett.

Glesswein Sándor elismeréssel szólott a javaslat mellett. Igen üdvösnök tartaná, ha a fazekas iparban is hoznának be ilyen javaslatot.

Abraham Dezső sürgeti és indítványozza, hogy a gazdasági életben is hozzanak be hasonló javaslatot és vegye fel a kormány, hogy a gazdasági életből minden, egészségre veszélyes eszközt ki kell küszöbölni.

Hieronymi Károly kijelenti, hogy új javaslatot legközelebb fog a Ház elé terjeszteni.

Az ülés 2 órakor véget ért.

A polgári iskolai tanárok a miniszterelnöknél. A »Budapesti Tudósító« jelenti: *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök ma a felekezeti, községi és társulati polgári iskolák tanárainak és tanárnőinek nagyszámu küldöttségét fogadta, melyet *Hoványi* Géza orsz. gyűlés képviselő vezetett. Nevükben *Volenszky* Gyula, az országos polgáriiskolai egyesület főtitkára átnyújtotta a miniszterelnöknek a tanárság memorandumát, amelyben egyenlő elbánást kérnek a polgári iskolai tanárokkal. A miniszterelnök kijelentette, hogy a kérést a legnagyobb jóakarattal fogja kezelni s igyekezni fog azt az iskolafenntartókkal egyetértésben elintézni, mert maga is méltányosnak tartja a megdrágult életviszonyok között a tanárság óhaját. A küldöttség a választ tetszéssel fogadta.

A miskolci választás. Mint a »Budapesti Tudósító« értesül, a nemzeti munkapártnak hivatalos jelöltje a *Lipcsy* Ádám halálával megüresedett miskolci második választókerületben *Vadnay* Tibor borsodmegyei főjegyző.

Vásárcsarnok a föld alatt.

Sztarill Ferenc csak napiplacot tervez.

Egyik-másik helybeli lap tegnapi számában megjelent, hogy Sztarill Ferenc kiváló műépítész tervén és költségvetésén dolgozik, amely szerint a vásárcsarnokot a Szent László-téren a föld alatt építené fel a város.

A Nagyvárad Híradó tegnap esti számában közli ezen tervre vonatkozólag Kősszeghy József főmérnök véleményét. A főmérnök szerint ez nem valószínű meg nem csak azért, mert milliókba kerülne, de a Szent László szobor miatt sem.

Ez ügyben felkerestük Sztarill Ferenc műépítész, akit legjobban meglepett a lapok közleménye s a főmérnök véleményéről is csak tőlünk értesült. Olyan tervén egyáltalán nem dolgozik, sőt gon'olatában sem volt, hogy a vásárcsarnokot a Szent László-téren és pedig a föld alatt építsék.

A vásárcsarnok helyéül jónak találja a Nagypiac-teret, azonban azon gondolkozik már jó idő óta, hogy miként lehetne a napi piac forgalmát a Szent László tér részére továbbra is fentartani. Erre van már eszméje, amelynek tervén azonban még nem dolgozott, sem számításokat nem tett.

A célt úgy véli elérhetőnek, ha a Szent László-tér Fekete Sas előtti négyszögű árúhelyén, a holdas templom előtti baromfi áruló négyszögben és a Csarnok-kávéház előtti gyümölcs piac négyszögén 3-3 és fél méter mélységbe lemenő betonszarnokot építené vasbeton menyezettel, amely a jelenlegi uttestből némileg kiemelkednék; de csak annyira, hogy a megemelt teraszszertű park, 30-35 centiméternyi földdel együtt nem lenne magasabb 60 centiméternél.

A menyezet alatt körül ablakok (laternák) futnának s így állandó világosság jutna be a termekbe. A négyszögek közepén lenne egy-egy 3-4 méter magas diszes laterna, vasba foglalt üvegből, amely állandó szellőztetést adna, amellyel világításul is szolgálna. A három terem az átszellő uttestek alatt folyosókkal lenne összekötve, a végeken pedig diszes lejárókkal láttatnék el. A megemelt parkok körül öntött vasrácsot készítenének.

Az egyik csarnokban a tej- és tejtermékek, tojás, a másikban a koppasztott baromfiak, kisebb husneműek és esetleg péksütemények, a harmadikban a zöldségféléknek jutna elárúsító hely, szóval a legszükségesebb napicikkek elárúsítására szolgálnának.

A csatornákat és más vezetéket a csarnokok körül lehetne elhelyezni. A Körözs víztől nem lehetne félni, hisz a Sas pincéi 4 méter mélyek és még a mostani Körözs áradásnál sem volt benne víz, kis vízállásnál pedig éppen jóval alul marad a Körözs vízszíne, amely mintegy 6 méter mélyen van a piac kövezetétől.

Ily alapon semmi technikai akadály nem állja útját a kivitelnek s nem is kerülne oly nagy összegbe. Alaposabban még nem foglalkozott a kérdéssel, a főmérnök véleménynyilvánítása most azonban már provokálja, hogy a legalaposabban foglalkozzék az eszmével s elkészítse a tervet. Ezért nem foglalkozik a főmérnök nyilatkozatával, hanem a kész tervvel igyekszik meggyőzni majd, hogy ilyen formában a terv kivihető.

A főmérnök nyilatkozatára nekünk volna megjegyzéseink, azonban Sztarill Ferenc fentebbi nyilatkozata után ezuttal nem reflektálunk a főmérnök brúszk nyilatkozatára.

A főrendiház ülése. A Budapesti Tudósító jelenti: A főrendiház december hónap 20-án délután négy órakor ülést tart, amelyen az indemnitási és a perrendtartási törvényjavaslatot tárgyalja. Itt kerül elő a hírhedt 306. § — mi a vallása? A képviselőház által eddig elintézendő többi törvényjavaslattal a főrendiház karácsony és újév közt tartandó ülésén fog foglalkozni.

Az udvardi kerületben hétfőn lesz a választás. A Kürthy István főispánná való kinevezetésével megüresedett kerületben két jelölt küzd a mandátumért: Jaross Viktor nemzeti munkapárti és Laehne Hugó függetlenségi. Mindketten most járják be a kerület községeit.

A Népnevelési Egyesület választmányi gyűlése.

A Népnevelési Egyesület választmánya Fráter Bernabás elnöklete alatt népes gyűlést tartott, amelyen jelen voltak:

Fetser Antal püspök, Sipos Orbán, dr. Molnár Imre, dr. Konrad Márk, Stark Gyula, dr. Kovács S. János, Vasady Lajos, dr. Novotny S. Altonz, Bátky Zoltán, Számhowszky Rezső, Bodnár János, Szűts Izsó, dr. Vucskics Gyula, Dus László.

Az elnök megnyitja után Vasady Lajos ügyvezető alelnök tett jelentést a tanítói jutalmakról. Összesen 20 kérvényt adtak be s az alelnök javaslatára 100-100 korona jutalomban részesítették Kajdi Lajos fogynász helyi, Stefanikáné D. Eufémia belényesi, Nagy Lajos nagyváradai és Réti Miklós közepesi tanítókat, míg az 5. helyen javasolt Kosza Jánost a jövő évre jegyezték elő s e helyett Réz Mihály és Sipos Orbán javaslatára Kristóff Gyulát a kir. tanfelügyelőséghez berendelt állami tanítót jutalmazták meg a tanszermuzeum leltározása körül kifejtett működéséért.

A hegyi iskolák ügyében dr. Molnár Imre hegyközségi elnök szólt föl, egyben megnyugtatta a választmányt, hogy ha a fogynász helyi hegyközségnek van már iskolája, a nagyváradai hegyközségnek is nemsokára lesz, ahol több mint 200 gyermek van teljesen iskola nélkül.

Az alelnök jelentése alapján megkötötték a szerződést Biharmegye térképére a Possner céggel.

Elismeréssel adózott a választmány Sipos Orbán munkássága iránt, akinek a biharmegyei községnevek megmagyarosítása körül szerzett érdemeit úgy az államkormány is elismerte, amikor most a miniszter rendeletileg csaknem ugyanazon elnevezésekben adta közre a megye községeit, aminőkben azt Sipos Orbán még 1889-ben. A községek új neveit a Népnevelési Közlöny mellékleteként már a legközelebbi számban adják.

Több községnek tanszer iránti kérelmét kedvezően elintézték.

A kultursztrájk — nem igaz.

Dr. Kovács S. János indítványára helyteleníti a választmány az újságok multkori közleményeit, melyben úgy tüntették fel, mintha a szabad iskola előadásait a kultursztrájkra való hivatkozással vette volna le a napirendről, holott ő a kérdéses gyűlésen jelen sem volt.

Sipos Orbán a Közlöny szerkesztőjének azt ajánlja a figyelmébe, hogy a népnevelés ügyével intenzívebben foglalkozzon. Bár helyes elismeréssel adózik a lap szerkesztése iránt, de kéri javaslatát figyelembe vételét.

Bodnár János szerkesztő szíves készséggel igéri meg Sipos Orbán kérelmének a teljesítését, bár eddig is csak azt cselekedte, csak más uton-módon.

Nyugtalanul járkál a gyermek

csikorgó hidegben, mikor a szél fúj és hóvihar tombol az arcán. Az ilyen iskolai ut téli időben valóban aggodalmas, s a ki vigyázni akar gyermeke egészségére, ne csak melegen öltöztessen, hanem adjon neki az utra néhány darab valódi Fay-féle szodeni ásványpasztillát, amely megvédi a meghűléstől, a meglévő meghűlést gyorsan és természetes módon megszünteti. Egy doboz ára csak 1 kor. 25 fillér és minden idevágó üzletben kapható, hamisítványt azonban határozottan vissza kell utasítani.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert es. és k. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

UJDONSÁGOK.

Antimodernista eskü Nagyváradon.

Méltóságteljesen folyt le tegnap Nagyváradon a papnevelőintézet kápo'nájában a káptalan tagjainak, a központi papságnak és a vidéki papság egy részének eskütétele, melyet X. Pius pápa Ő Szentségének Sacrorum Antistitum kezdetű motu propriojaak értelmében Fetser Antal káptalani helynök rendelt el.

A pápa motu proprio saját kezdeményezéséből adta ki nagy hatású encyklikáját a modernizmus ellen, a papság pedig ritka egyértelműséggel készségeen követi Krisztus helyettesének felhívását s egyhangulag esküszik a Krisztusi igazságra s annak védelmére.

Tudománybar, becsületben, munkában, érdemekben megőszült főpapok, országghírű tudósok, írók, tanárok, lelkészek és kezdő káplánok és hitoktatók mind letették az esküt s működésüket még fokozottabb mérvben fordítják arra, hogy mindeneket megújítsanak Krisztusban.

Tegnap a papság következő tagjai tettek esküt a vikárius előtt:

Bakator József, Besser Hugó, Bogdánffy Géza, Boross Bertalan, Brém Lőrinc, dr. Bundala Mihály, Bunyitay Vince, Csernay Géza, Csicsay Alajos, Gabriely Lajos, Gál István, Gálty Sándor, Gauruder Isaurus, Gresinck Antal, Grócz Béla, Hagen Ferenc, Halász Gyula, Hamernyik Sándor, Hazay Gyula, Heilinger József, Hercz Aurél, Imrik S. Zoltán, dr. Karácsonyi János, dr. Karsch Lollion, dr. Knecht János, Kny Antal, Kozári Gyula, Kozics Gusztáv, dr. Lányi József, dr. Lestyán Endre, Lopussny Gyula, Makkay József, Makucz Ernő, dr. Mazurek Gyula, Mayer Antal, Mellau István, dr. Némethy Gyula, dr. Pataky Arnold, Peszeki Ferenc, Richter Jenő, Sárréti János, Serly Viktor, Spett Gyula, Szabó Ferenc, Szabonyi Gyula, Széles Elek, dr. Szmethy Géza, Szilágyi József, Szirmay László Árpád, Vitkovszky Flórián, dr. Vucskics Gyula.

Előzetesen tettek már esküt a vikárius előtt: Kovács József, Molnár János és Trennhauser József.

A premontreiek külön teszik le az esküt. Novotny Alfonz igazgató a minap Takács Menyhért prelátus előtt tette le, a vidéki papság többi része pedig a vikárius intézkedése szerint az esperesek előtt, illetve a debreceniek Gróh Ferenc prépost-kanonok előtt fogják letenni az esküt.

* **Örley utóda.** Örley György kir. közjegyző kinevezetése folytán megüresedett berettyóújfalui közjegyzői állás ideiglenes betöltése iránt tegnap intézkedett a debreceni közjegyzői kamara. A kamara az üresedésben lévő közjegyzői állásra helyettesül dr. Miskolcay Pál nagyváradai helyettes közjegyzőt rendelte ki. Az áthelyezésről tegnap értesítette a kamara az alispánt.

* **Szél Kálmán temetése.** Óriási részvét mellett helyezték tegnap délután örök nyugalomra Szél Kálmán elhunyt feleségét. A temetésen az ország minden részéből jelentek meg Szél Kálmán személyes tisztelői. Részvétáviratok úgy Magyarországból, mint a külföldről nagy számmal érkeztek. A súlyos csapástól sujtott Szél Kálmánnak Mária Terézia főhercegnő szintén távirati uton fejezte ki részvétét. A temetésen a képviselőház és a kormány tagjai közül sokan jelentek meg.

* **A Medvigy család nemessége.** A hivatalos lap tegnapi száma egy puritán jellemű, kiváló közéleti munkásságu nagyváradi ember királyi kitüntetését hozza. *Medvigy Mihály* kir. ítélőtáblai tanácselnököt érte a kiérdemelt kitüntetés, amit mindenki a legnagyobb örömmel és meglepődéssel vesz tudomásul. A kitüntetett, nyugdíjba vonulása alkalmából, a bírói pályán szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet *Dávidházi* előnévvel kapta. Megkapták a nemességet törvényes utódai is. A királyi kitüntetés alkalmából már tegnap sokan üdvözölték az ősz tanácselnököt.

* **Drágasági pótlék a vármegyén.** A vármegyei kezelő és segédkezelő személyzet, mint már megirtuk kérelemmel járult a törvényhatóságához, hogy részükre 30 százalékos drágasági pótlékot szavazzon meg. A kérelmezők előzőleg felkérték az alispánt is, hogy hasson oda, miszerint a pótlékot tekintettel arra a nagy drágaságra, mely ma uralkodik szavazza meg a törvényhatóság. A kérelemmel tegnap foglalkozott a megyeháza a harmadik szakosztály *Juricskay* Dezső elnöke alatt. Az ülésen megállapították, hogy a vármegyének egyetlen alapjából sem tudnak elvenni annyi összeget, hogy abból fedezni tudják a pótlékot. Ellenben a tiszt nyugdíjalapból kölcsön lehet venni visszatérítés kötelezettsége mellett a szükséges összeget. A bizottság úgy határozott, hogy az ügyet egy szűkebb körű bizottságnak adja, mely a márciusi közgyűlésre köteles javaslatot tenni a pótlékra nézve. Így a kisebb tisztviselők segélye jó időre ki lenne tolvá és a segély nem érné el a célját. A tisztviselők mozgalmát is indították, hogy a közgyűlés már most intézze el a kérvényt, mert a segélyre most van a legnagyobb szükség.

* **Újabb csatornázások.** A városi főmérnök tegnap előterjesztést tett a városhoz, hogy a Pece rendezése folytán a környék egyes helyén az utcák vize nem folyik le, hanem meggyülemlik. Így Major- és Liliom-utcán, valamint az Aruraktár és a lacikonyhák közötti téren vannak ilyen állapotok. Ezeket 50-60 méterre kell csatornákat építeni. A költségek 2705 koronát igényelnek. Rosenberg Izso az általános csatornázás egységáraiért hajlandó a csatornákat elkészíteni.

* **Be kell zárni a korosmákat.** Bihar-Illyén a korcsmai verekedések és botrányok rendkívül elhatalmasodtak. A főszolgabíró a lakosság magatartása arra indította, hogy szigorú rendelettel vessen véget a már tűrhetetlen állapotnak. A nagyszalontai főszolgabíró elrendelte, hogy *közbiztonsági okokból* a korosmákat és italméréseket vasárnap és ünnepnapon zárva tartásuk. Így megtette a főszolgabíró azt, amit már egy sereg vármegye nem volt képes megtenni, zárva tartatja szünnapon a korosmákat és visszatartja a lakosságot a romlásból. A szigorú rendeletet természetesen megfélebbítették az alispánhoz.

* **Törökszentmiklósnak járásbírósgot.** A képviselőház kupolatermében tegnap délelőtt kétszáz tagu küldöttség kereste fel Székely Ferenc igazságügyminisztert. Dr. *Beóthy Pál* képviselő vezette a küldöttséget, mely törökszentmiklósi polgárokból állott. Borbély György főszolgabíró arra kérte a minisztert, hogy Törökszentmiklóson járásbírósgot állítsanak fel. Székely kilátásba helyezte a kérelem teljesítését.

* **Apasok az iskola környékén.** A szabad gondolat Nagyváradon is szárnyára bocsájtotta a társadalom fiók-gonosztevőit: az apasokat, akik ellen immár a szabadosság hazája is 25 bot büntetéssel védi magát. Működés elszaporodtak Nagyváradon is ezek a kis gonosztevők, akik most az iskolát szemelték ki főhadiszállásul. Az őr-utcai fiúiskola előtt szoktak összejönni ketten-hárman s tettelegesen is bántalmazzák az iskolás gyermekeket ok nélkül, (de ez nem baj, ellenben ha a tanító valamiért megfenyíti, nosza rátör a szabad-gondolat) sőt a legszemtelenebb módon szembe szállanak a tanítókkal is, úgy hogy az iskola igazgatója már a rendőrség segítségét is kénytelen volt ellenük igénybe venni, mire a Körözspartfal felé, jó lenne ezektől a kis fiók-gonosztevőktől is megszabadítani a várost, esténként a színház előtt szoktak összejönni teljes számmal. Ajánljuk a rendőrkapitány ur és a gyermekmenhely vezetőségének így figyelmébe.

* **Alumíniumgyár Biharban** Egy magyar alumíniumgyár hiányát már régen éreztük gazdasági életünk. Különösen, amióta hat év előtt a Bihar-hegységben hatalmas alumíniumérc-telepet fedeztek fel. De nemcsak ezeknek az érceknek a feldolgozására volt szükség egy gyárra, hanem a magyar vegyipar érdekében is. Egy létesítendő alumíniumgyár sok oly vegyi terméket használhatna fel, amelynek vegyi értékesítése ma még nagyon nehéz. A bihari érctelepek tulajdonosai folytattak is tárgyalásokat a koalíciós kormánnyal és szubvenció, továbbá olcsó fernezelyi kén-sav biztosítását kérték. A koalíciós kormánynak azonban nem szubvencióra, sem pedig a fernezelyi telep bővítésére nem volt pénze és így a gyárépítés elmaradt. Most az Angol-Osztrák Bank és Kohner Adolf és fiai cég foglalkozik egy erdélyi gyár alapítás kérdésével. A tervezett gyár bauxitok és alumíniumban dus anyagok feldolgozására van tervezve. A mellékterményeket műtrágya és tűzállóanyag készítésére akarják felhasználni. A gyár Remec környékén lesz.

* **Gábor István vagyona.** *Gábor* István egyszerű béli bányamunkás Bélből elköltözvén, kis házat és földjét bérből adta. Ennek már 14 éve és ez alatt az idő alatt egyáltalán semmi hírt sem kapott, sőt az utóbbi hónapokban a szegény embertől még a tulajdonjogot is el akarták vitatni. A szerencsétlen munkás jelenleg Pozsonyban tartózkodik és hogy birtokát visszaszerezze magának, egy dr. *Abrahám* nevű ügyvédet kért fel ügye védelmére. Az ügyvéd azonban csak akkor volt hajlandó az ügyet elvállalni, ha a vagyon felét *Gábor* neki adja. A nagy ár annyira megijesztette a munkást, hogy tegnap *Miskolcay* Ferenc dr. főispánhoz adott be panaszt. A főispán elrendelte a vizsgálat megindítását.

* **Megmérgezte az apját** Zalai Szabó János fiatal gazdát a csendőrök leirtottatták és bekisérték a makói járásbíróshoz. A leirtottatott az alatt a vád alatt van, hogy édesatyját megmérgezte. Itju Zalai Szabó János együtt gardálkodott hasonló nevű édesatyjával Csanádapácán. Örökös viszály és veszekedés volt közöttük, néhány héttel ezelőtt az öreg megbetegedett és fia beakarta szállítani a makói kórházba, de még utközben meghalt. A fiu azután eltemette apját és birtokába vette a vagyont. Azonban feltűnt Csanádapácán, hogy egy Harangozó Ferenc nevű, különben szegénységben élő ember hirtelen költsékeznit kezdett, mikor ezért kérdőre vonták, megvallotta, hogy Zalai Szabó Jánostól kapja pénzt, de okát ennek nem adta, e miatt a csendőrség előállította Harangozót, ki ekkor megmondotta, hogy Zalai Szabó Jánosnak, ki neki panaszkodott, hogy házasos apjával nem tud megélni, azt a tanácsot adta, hogy keverjen arzent apja ételébe, Szabó János meg is fogadta a tanácsot. A csendőrök ezért tartóztatták le, de Szabó János mindent tagad.

* **Halott, mint szálloda vendég.** Szokatlan tartalmu panasz érkezett tegnap az alispánhoz több budapesti kereskedőtől, akik jelenleg *Nagyszalontán* tartózkodnak az ottani *Nemzeti szállodában*. A panaszkodó kereskedők elmondják, hogy a szálloda tulajdoosa, *Herczeg* János egy idegen községből való hullarészére kiadta a szálloda egyik szobáját. A hulla 12-én került a szállodába és még 14-én, a panasz keltekor ott volt. A panaszkodók elmondják, hogy Nagyszalontán csupán csak egy szálloda van és az átutazók, akik pedig nagyszámmal vannak, kénytelenek ezt a szállodát igénybe venni. Ebben a szállodában pedig most egy hulla van, mely ki tudja, milyen betegségben mulhatott ki s ennek folytán a szálloda vendégei megfertőzésnek vannak kitéve. De eltekintve ettől, egyáltalán nem szokás, sőt törvényellenes is négy fal között, zárt ajtó és ablakok között egy hullát tartani 48 órán tul. A panaszkodók kérik a legszigorúbb vizsgálat megindítását. Dr. *Fráter* Barnabás alispán nyomban a levél vétele után telefonon utasította a nagyszalontai főszolgabíró, hogy tartson szigorú vizsgálatot.

* **Magánvizsgára** sikerrel előkészít egy nagy gyakorlattal bíró nyugalmazott főgimnáziumi tanár. Már eddig is több tanítványt vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Bethlen-utca 1 szám alatti lakására intézendők.

* **Az osztályorsójáték** tegnapi húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorolták ki:

3000 koronát nyert: 72494.
2000 koronát nyertek: 33231 101371.
1000 koronát nyertek: 50847 70433.
500 koronát nyertek: 10231 11837 16134
20198 35804 59938 67241 89425 91526 96413.
300 koronát nyertek: 289 2844 3435
3873 4073 5225 10020 10109 11243 11315
13313 14043 16373 18795 20462 28333
30158 32243 32770 33684 35146 37098
37477 37571 40077 40287 41145 41628
44280 46734 51067 53936 55819 56664
56921 60700 62908 63210 65743 68010
68884 70079 73863 76958 78234 80082
80585 82079 84912 85207 86603 89929
91089 100763 102742 103844 104056.

A többi kihuzott számok 80 koronát nyertek.

x **Női ruhák vásárlásánál** felhívjuk olvasóink figyelmét az izléses áruiról elismert Hevesi árubázának megtekintésére. Nagyvárad Zöldfa-utca.

A Kereskedelmi Csarnok Nagytermét

és mellékhelyiségeit hangversenyekre vagy táncmulatságokra igénybe venni szándékozik sziveskejenek ez iránt a „Kereskedelmi Csarnok” titkári hivatalához fordulni, amely naponta délután 2-4 óráig szolgál felvilágosítással.

**Különlegességek
rövidáruban.**

Keztyük, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Lloyd kávéház** újonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében december hó 16-án a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. A soffőr. 2. Utazás a Fehér tengeren. 4. Rubin. 5. Mulságos történet. 6. Itó a kis japán hős. 7. A szerelmek. 8. Lakás mizériák. Beléptidij nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örlei kávéház tulajdonosok.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel
HÄBER és TÄRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Legelegánsabb és
legmodernebb

fényképek

külföldi tanulmányok és tapasztalatok alapján

Molnár Jenő

(Lojanek utóda) műtermében.

Az árendás, mint Vitális.

Vitális Imre hamvai már rég porlanak a szentmártoni temetőben és a csendőrség nyomra vezetői is nagy részt már a jutalomdíjakat is elköltötték. Szentmártonban a hangulat ismét csendes és a hirhedt Imréről már egyszer egyszer esik szó, amikor valami hivatalos irat érkezik a községbe és büntársak ügyében tudakozódik a hatóság. Szóval lassanként a feledés pora kezdi befedni az egykor oly szenzációs ügyet. És most mikor már minden csendes *Kolozsvármegyében* egy jeles községi bíró nagyhősen eltozta Vitális Imrét, azaz hogy egy kevésbé hős árendás zsidót.

Az esetről, melyen most mulat az egész Kolozsvár, tudósítónk a következőket jelenti:

Szeptemberben, mikor Berettyószentmárton hirhedt haramiáját Vitális Imrét országosan körözték a hatóság megkeresése a kolozsmegyei *Malomszeg* község bírójához is megérkezett. A bíró azonban, akár csak Biharban, nem tud magyarul olvasni s a körözést annélkül, hogy tudta volna miről van szó letette az asztalára aztán megfellekedett róla, mert ugyan mi az ördögnek gondolkozott volna fellette, mikor nem is a főszolgabírótól, hanem csak a nagyváradi ügyészségről érkezett. Hoszsu idő után a bíró egyik komája látogatóban járt a bírónál aki hivatalos ember lévén elsősorban a hivatalát mutatta meg a komának.

A koma az asztalon heverő iratok közül véletlenül felvette a Vitális köröztetését és hangosan kezdte olvasni a litografált betűket. A bíró pipázgatva egykedvűen hallgatta a rendeletet, de mikor azt olvasta a koma, hogy 2000 korona jutalmat kap az aki élve kézrekeríti Vitális, a bíró először kiejtette a pipáját a s-ájából aztán nagyot rántott a nadrágján és elővéve bírói hangját parancsot adott az esküdteknek, hogy fegyverkezzenek, mert zsvány jár a határban akinek a fejét 2000 karonáért veszi meg a nagyváradi ügyész.

Fogyverbe léptek az esküdtek s elül a bíróval elindultak a határba Vitális fogni. A felfegyverezett elüljáróság a falu végén az utmellei árokba húzódott meg két oldalt és várták Vitális. Nem sokáig kellett várni, mert csakhamar kibontakozott az út porából egy egylovas szekér, az egy lovat maga a gazda hajtotta, de mikor az árokban megpillantotta a felfegyverezett parasztokat ijedtében a szekér tenekére feküdt, hogy a feje se látszott ki.

A bírónak gyanus volt a dolog és mindjárt kijelentette:

— Ha nem lenne ez az ember Vitális minek bujna el. Esküdtemberek rajta, el kell fogni.

A szót követte a tett. Az elüljáróság fegyveres tagjai előrohantak. A szerencsétlen utas fagyocogva látta magát amint gulyássá aprítják és kirabolják a haramiák. A gébe megállott, mire az elüljáróság tagjai fel másztak a szekérre. A szekér azonban már üres volt, a gazdája ugyanis a saroglyánál lemaszott és kétségbeesve futásnak eredt.

A bíró erre fegyverhez nyult és azt a menekő lőre fogva bírói hangon kiáltotta:

— Megállj, mert agyonlőlek!

A megrémült utas erre megállott és könyörgve kérte hogy csak az életének kegyelmezzenek. A bíró a magával hozott istrággal alaposan összekötözte a Vitális és nagy gaudiummal vitték be tele a község házára, ahol megkezdődött a vallatás.

Természetesen az eset hírére összegyűlt az egész Malomszeg s az emberek közül egy felismerte Vitálisban a szomszéd község zsidó-árendását. Hogy mit állott ki az árendás és hogy miképpen ment keresztül meg hogy ezután mi történt, arról csak a maiomszegi bíró tud felvilágítást adni.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimök,

Gyermekruhák

Szörme-áruk és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-
elegánsabb toilettek vállal-
tatnak.

IRODALOM.

Gyermek-naptár 1911. Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában immár 12 év óta jelenik meg e kedves tanulságos könyv. A 64 oldalra terjedő, 41 közleményt magában foglaló és szímtalan képpel díszített könyv ára csak 10 fillér, melyből a tanítók öregeinek és árváinak gyámolítására szánt Eötvös alap is részesedik. A gyermek-naptár legcélszerűbben postautalványon megrendelhető az Országos Állatvédő Egyesületnél, (Budapest, IX. Ernő-utca 11—13.) mely a naptárakat portómentesen küldi meg a megrendelőknek. A jelentékeny postaköltség lehető csökkentése érdekében azt kéri az egyesület, hogy egy egy címre lehetőleg 10 példány rendeltessek meg 1 koronáért.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Balga szüz.

Szombat: Cigányszerelem.

Vasárnap: d. u. Böregér. (Félhelyárakkal.)

Este: Karenin Anna.

A Balga szüz sikerei. Bitaille nagy-sikerű drámája két estén át aratott osztatlan sikert a Szigligeti színházban. De Charance Dianette ragyogó művészi készséggel megirt tragédiája gyönyörűen érvényesül a drámai együttes finom összjátékban. Ma, pénteken este harmadszor kerül színpadra a darab, előreláthatólag ugyancsak telt ház előtt.

A Böregér délután. Vasárnap délután a régi, bájos zenéjű, kedves operettet, a Böregeret játsszák félhelyárak mellett. Csak nemrégiben elevenítették föl a finom operettet, amelyet most a délutáni közönség előtt játszanak el.

x **Uj műsor a Pannoniában.** Ma este ismét új műsor váltotta fel a Pannónia-mosai változatos repertoárját. A Pathé-cég ezuttal is pompás képeket küldött, amelyek nagy tetszéssel találkoztak. Az új műsor a következő: 1. Berlin látképe. 2. Kató csinjei. 3. Indián nő. 4. Sport az Indián hadseregben. 5. Möríc varázs nézésével. 6. Virág varázslat. 7. Pali bankhivatalnok.

Nagy karácsonyi és ujévi
occasio Január 15-ig

Radó és Kertész

Kossuth-utca 2. szám.

**Slessünk az ajándékokat megvenni,
most mig óriási a választék.**

Bluz selyem különlegességek 43--60--70
Bluz bársonyok 55--70--85
120 széles ruha szövetek 28--38--50--58--70--85
140 széles kosztüm kelme 65--85
Jól mosható barhetek 13--17--25--30
Jó vászon és kanavász 1 vég 5 for. 50
Asztalneműk, valamint, az összes rak-
táron levő selyem, szövet és posztó
kendők, de különösen női fehérneműk
teljesen leszállítva adatnak el
Menyasszonyi kelengye választékunk kü-
lönös figyelmet érdemelnek.

TANÜGY.

Nem lesz karácsonyfa ünnepély az óvodákban. Az állami óvodák felügyelő bizottsága mulkori ülésén elhatározta, hogy az óvodai kisdetek örömeire s hogy az óvodát minél jobban megkedveltsék az aprósággal, karácsonyi ünnepélyeket rendeznek az állami óvodákban. A részletek megállapítása céljából tegnapra hívta össze az óvodai bizottságot Bordé Ferenc tanácsnok, mint a bizottság elnöke. Kivüle még Mártonffy Bogdán, továbbá özv. Rechtné Bauer Zsófia, dr. Molnár Imréné, özv. Grünvald Henrikné, Schwarcz Gézané szül. Beroldingen grófné, Farkas Etelka és a tíz óvónő jelent meg az ülésen. A karácsonyfa ünnepélyek megtartását azonban elejtették, mivel az orth. isz. hitközség tiltakozott az ellen, hogy a zsidó gyermekek az ünnepélyen részt vegyenek, sőt hogy az ünnepélyre szánt versek, énekek betanításánál is jelen legyenek. Felkeresték a város főispánját is, aki aztán az ünnepélyek megtartásának elejtését javasolta. Így a bizottság kimondta, hogy nem lesznek karácsonyfa ünnepélyek az állami óvodákban. A dolog onnét indult ki, hogy az egyik óvodában jár a rabbi gyermeke is. Ez már igazán a türelmetlenség és elfo. ultság netovábbja, mert a 600 óvodás közül alig van 100 zsidó s ezekért megfosztják az 500 kisdedet a karácsonyfa örömetől, amelyek csak nagyobb vonzerőt gyakorolnának rájuk az óvoda iránt. Azt nem követeli senki, hogy a zsidó gyermekek részt vegyenek az ünnepélyen, de az ünnepély beszüntetése már nagy hiba. Hanem hát ez a felekezeten oktatás és nevelés következménye.

Karácsonyi ajándékok

a legmodernebb ékszer-tárgyak,
arany- és ezüst órák nagy választékban a legolcsóbb árban szer-
kezhetők be

JENNY JENŐ

órák és ékszerész. né.
Szt. János-utca 39. sz.

TÁVIRATOK.

Zichy János Bécsben.

Bécs, dec. 15.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter ma Bécsbe utazott és kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

A modernizmus ellen.

Bécs, dec. 15.

A »Vaterland« publikálja az osztrák episzkopátus pásztorlevelét, amely a legutóbbi püspöki konferencia tárgyalásai alapján rámutat a vallási közönyösség veszélyeire, valamint a folyton terjedő erkölcsi lazulásra. A pásztorlevél továbbá állást foglal a modernizmus ellen és élesen elítéli Nathan római polgármester beszédét. Végül a pásztorlevél felszólítja a híveket, hogy büszséggel viseltesenek a trón és az uralkodóház iránt és hiven kövessék az isteni parancsolatokat.

Anglia választ.

London, dec. 15.

Eddig megválasztottak:

223 liberálist
251 unionistát
38 munkáspártit
62 Redmond pártit
8 O'Brien irpártit

A pártok által elért nyereségekben nincs semmi változás.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Irta: **Hjalmai Knuth.**

Fordította: **Vörös József.** 6

Nagyobb feladathoz nőtt meg az erőm, megvolt hozzá a kellő hangulatom, le tudtam győzni a nehézségeket és elhatároztam, hogy a filozófiai megismerésről három szakaszban fogok értekezni. Természetesen nem mulasztom el, hogy Kant egyik másik szofizmáját izzéporrá ne törjem. Eppen íróeszközeimet akartam elővenni s munkához látni, midőn észrevettem, hogy irónomat elvesztettem; a zálogházban felejtettem; a mellényzsebem maradt.

Az ördögbe is! Semmi sem megy simán! Káromkodtam, felkeltem a padról s fel-alá jártam az utakon. Mindenütt csend volt; a királynő kéjlateka előtt a dajkák tologatták a bölcöket, különben pedig üres volt a kert. El voltam keseredve s a pad mellett szaladgáltam, mint a bolond. Micsoda ostoba akadály ez is! Háromszakasos filozófiai értekezést egyszerűen azért ne írjon meg az ember, mert az írónja, a mely 10 oeret sem ér, a mellényzsebem maradt! Hatha lemennék a Pflaestradre és vissza kérném? Még mindig elég idő volna ahhoz, hogy jó darabot írjak, mielőtt az emberek a kertre tódulnak. Istenem! Annyi minden függött a filozófiai megismeréstől; talán mások boldogsága is. Ki tudja? Azt gondoltam, hogy sok fiatal emberen segítek vele. Jobban meg gondoltam a dolgot, nem megyek neki Kantnak; végre is nem okvetlenül szükséges, hogy megtámadjam; finom, alig észrevehető fordulatokkal térek majd ki, a mikor az idő és tér kérdéséhez jutok; de Renanról nem álok jót, a vén paért, Rebanért... A fő dolog végre is az, hogy bizonyos számú hasábot írjak tele;

a bértartozás, a háziasszony pillantása, melyet reggelenként vettem reám, midőn a lépcsőn lementem, egész nap gyötört és legboldogabb óráimat megavarta. Véget kellett vetnem ezeknek a gyötrelmeknek. Sietve hagytam el a parkot, hogy irónomat a zálogházában visszakérjem.

Lemenet két urnővel találkoztam. A mint elhaladtam mellettök, karommal megérintettem az egyiket; felpillantottam. Telt, kissé halovány arca van.

Hirtelen elpirul s csodálatos szépség ül ki az arcára; nem tudom miért, talán valamelyik járókele szolt valamit, vagy egy csendes gondolat. Vagy tán mert megérintettem a karommal? Domboru melle fel-alá száll egynehány-szor s kezével görcsösen szorongatja a napernyőt. Mi lehet?

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Egy álitólagos Művészotthon. A Művészház művészeti egyesület, mely tudvalevőleg a multban üzleti összeköttetésben állott egy Magyar Művészeti Részevénrtársaság nevű műkereskedő céggel, ideiglenesen Budapest, VI. Városligeti-fasor 6 szám alá tette át kiállítási helyiségeit. A Magyar Művészeti Részevénrtársaság most eddigi cége mellé felvette a Művészotthon nevet, az egyesület régi, vaci utcai kiállítást rendezett, s arról az egyesület tagjait a birtokában maradt tagsági névsor alapján körlevélben is értesítette. Tekintve, hogy a cég újonnan felvett címe a Művészház-zal való összetévesztésre adhat alkalmat, a Művészház ezután figyelmezteti tagjait és a műpártoló közönséget, hogy az egyesületnek a Művészotthon Magyar Művészeti Részevénrtársaság céggel semminemű összeköttetése nincsen s az ugynevezett Művészotthon nem művészeti egyesület, hanem mint műkereskedő üzlet, az említett részevénrtársaság magán vállalkozása. Tekintve, hogy az említett műkereskedő cég »Művészotthon« néven bejegyezve sincsen, a Művészház igazgatósága megtette a törvényes lépéseket, hogy a cég a megtévesztésre alkalmas és jogtalan cím használatától eltiltassék. A művészeti egyesületek most a Magyar Képzőművészeti Egyesülethez, mint legfőbb fórumukhoz fordultak, hogy a különböző műkereskedői cégek hangzatos jelszavak alatt történő visszaélései ellen orvoslást, s a közönség megkárosítását célzó manipulációk ellen védelmet keressenek, de ezen az utn is figyelmeztetik a közönséget, hogy a különböző címek alatt szédelgő ügynökökkel szemben esetről-esetre vegyék a helyi hatóságok védelmét igénybe.

Valódi amerikai

C i p ő k

és orosz kalucsnik leg-
o jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

KÖZGAZDASÁG.

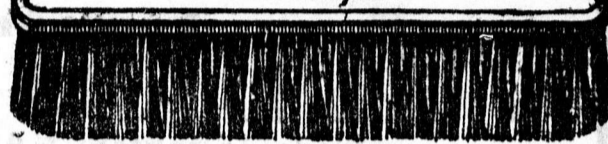
Állatvédelem télen. Gondoskodjunk elsősorban munkás állataink s ezek között ki-vált lovaink védelméről. Patkoltassuk a téli si-
kos utra éles sarku patkókkal. Jeges ut, hava-
zás esetén, kisebbítsük a rakományt. Minden
tulterhelés, állatkinzás s ez az 1879. évi 40-ik
törvénycikk 86 ik § a alapján 8 napig terjed-
hető elzárással és 200 koronáig terjedhető
pénzbüntetéssel sújtható. Ne hagyjuk munkás
állatainkat a hidegben betakaratlanul hossza-
sabban vesztegelni, hanem munka után igye-
kezzünk velük az istállóba. Hűsége házörzöin-
ker, a láncos kutyákat is vegyük védelmünkbe.
Tatarozzuk ki télire ólját, hogy szél, hó ne
járhassa át a benne meghuzódó állatot, al-
mozzunk jól benne s védjük meg lehetőleg
kívül is a hidegtől, szalma borítékkal. Segit-
sünk a téli fagyos világban, a hóval borított
területeken eleséghöz alig jutó madarakon is,
állítsunk fel számukra védett helyen etető-
asztalkákat s lássuk el azokat valamely oly
olcsó, keverék eleséggel, amelyben minden ott
megforduló madár-faj fellelheti a neki alkal-
mas ételt. Jó e célra a rosta-alj gabona, ke-
verve olajt tartalmazó magvakkal, asztalról le-
került hulladékokkal, hus-, szalona-, zsír,
faggyu darabkákkal. Végre, ha állatkinzásnak
vagyunk tanui, lépünk közbe s kérjük a ki-
hágót emberséges viselkedésre, amellyel véd-
telen, panaszkodni nem tudó állatainkkal mint
szintén érző lényekkel szemben is tartozunk.

Az állatbehozatal megkönnyítése. A
vármegyén sok dolgot okoz a mostani száj-
és körömfájás járvány, hogy minden egyes
állatbehozatalnál szükséges a szállítási enge-
dély kiállítása. Biharmegye alispánja átiratban
keri Nagyvárad város polgármesterét, hogy a
rengeteg munka elkerülése céljából a vészke-
rületbe vont községekből levágásra behozott
állatok szállítási engedélyéhez való hozzájárul-
ást ne esetenként, de a járvány egész tartá-
mára adja meg. A továbbtartásra behozott
állatokat illetőleg az esetenkénti hozzájárulás
fennmaradna.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

*Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön
bánja,
Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem
használja.*

Vegyél!
Vegyen!
Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

**Moskovits Antonomiai cipőt
Nagyvárad**

Kossuth-utca 5. gyár épület és
:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
mesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható.
Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.
— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

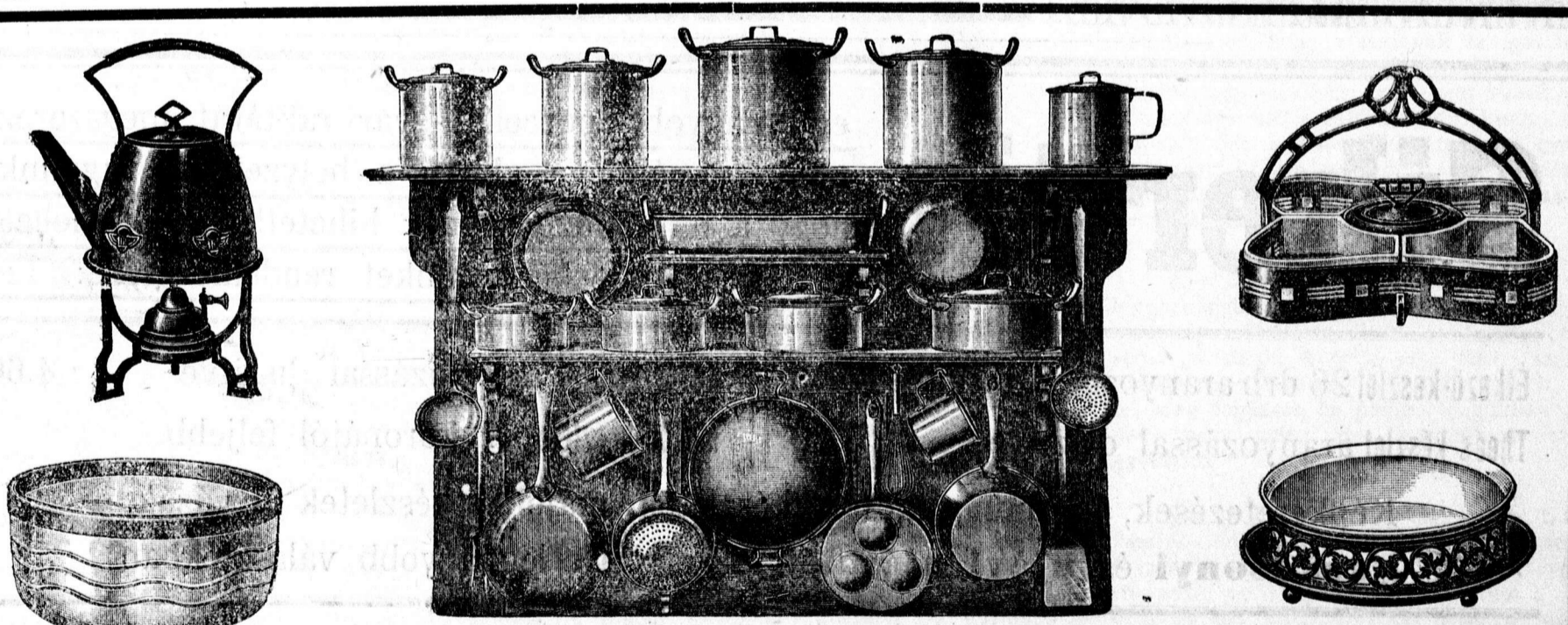
A vidékiek találkozóhelye.

Szalodámban szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szal-
loda, vendéglő és kávéház bérloje.

**A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.**

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. ————— Telefon helyben és vidéken 390.

Mezey János és Tsa
fűszer, csemege üzlete
Nagyvárad, Szent László-tér,
Nagyvárad Takarékpénztár épület

a
karácsonyi
ünnepekre

legelőnyösebb bevásárlási forrás.
Tisztán kezelt élelmi
cikkek, különleges faj-
kák, rumok, theák,
thea sütemények, cse-
mege sajtok, erdélyi
almak.

Karácsonyfa diszek
dús választékban.

A n. é. közönség szíves látogatását kérjük
tisztelettel

Mezey János és Társa
TELEPHON: 249. TELEPHON: 249.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 perenyire
fekvő mintegy 55 kat. hold kiter-
jedésű elsőrendű szántóföld a szük-
séges épületekkel ellátva egészben
vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a
Nagyváradon székelő **Központi**
Takarékpenztárnál.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések
felvételnek
e lap kiadó-
hivatalában

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes **izzólámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön-
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtétezésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
ítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Sikerült

egy nagyobb porcellán-gyár raktárát megszerez-
nünk, ennél fogva abban a helyzetben vagyunk,
hogy a n. é. közönségnek hihetetlen árak mellett
:-: bocsátjuk készletünket rendelkezésére: :-:

Étkező-készlet 26 drb aranyozással diszítve 13.60

Kávés-készlet aranyozással diszítve 4.60

Theás-készlet aranyozással diszítve 5.20

Mosdó-készletek 7 koronától feljebb.

Képkerepezések, diszműárak, üvegekészletek, majolika készletek és vázák,
karácsonyi és ujévi ajándék tárgyak legnagyobb választékban

Kiváló tisztelettel

Heller Testvérek

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Zöldfa-épület.

Telefon: 372.

Telefon: 372